

МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННІ РЕСУРСИ

Клапчук В.М.

На території Карпатського національного природного парку відомі місцезнаходження різних корисних копалин, серед яких горючі – нафта та газ (промислові запаси), менілітові аргіліти (промислові запаси); металічні (непромислові запаси) – окислені залізні руди, родохрозит, халькопірит, халькозин, борніт, малахіт, золотоносна мінералізація четвертинних відкладів; неметалічні – будівельні матеріали (камінь, кварцовий пісок, гравій, галька) та мінеральні води. Першочергове значення мають вуглеводні. Ця територія лежить в Карпатському сланценосному районі та в Карпатській нафтогазоносній провінції (Габинет, Кульчицкий, Матковский, 1976; Геология и полезные ископаемые Украинских Карпат..., 1977; Природа Украинской ССР. Геология и полезные ископаемые, 1986).

Горючі копалини:

– *Нафта і газ*. Територія входить до складу Битківського нафтопромислу, який пов'язаний з північними скибами Скибової зони. Найпотужнішим є Битків-Бабченське нафтогазоконденсатне родовище, що розташоване на площі 200 км². Нафтоносність пов'язана з пісковиками менілітової серії палеогену. Поклади газу і газоконденсату пов'язані з пісковиками еоцену. Перспективи розвитку родовища пов'язані з розвідкою структур і горизонтів на глибині 6000-7000 м.

– *Менілітові аргіліти*. Потреби в рідкому паливі і нафтопродуктах на початку століття викликали необхідність всебічного вивчення бітумінозних порід. В Карпатах об'єктом цих досліджень стали менілітові бітумінозні сланці олігоценового часу. До глибини 100 м у місцях їх виходу на поверхню запаси сланців складають понад 500 млрд. т (Лев, 1966). В кінці 1960-х років було встановлено, що характерною особливістю менілітових аргілітів є високий вміст органічної речовини (до 30 %), кремнезему і майже повна відсутність карбонатів. Встановлено також, що при термічній обробці (500-600⁰) аргілітів, з них виділяються піролізний газ (6%), підсмольна вода (4-8 %) і «сланцева смола» (4-8%) (Nedzwiedzki, 1897). Остання є цінною сировиною для хімічної промисловості – з неї можна одержати 8-15 % бензину, 25-40 % керосину, 35-45 % масел і 8-10 % дорожнього бітуму (Ладигенський, 1964). З менілітових аргілітів можна одержати також заповнювачі для легких бетонів, холодні і гарячі асфальтобетони, керамічні блоки великих розмірів, високоякісні труби, рубероїд, гліфталеві лаки, пластмаси тощо. Значні поклади сланців є в Делятинському родовищі поблизу Яремчі та Микуличина.

Металічні копалини

На території Карпатського НПП відомі незначні рудні прояви металічних корисних копалин.

На деяких з них у кінці XIX та на початку XX століть проводився видобуток окислених залізних руд (Дора).

Особливої уваги з точки зору міденосності заслуговують строкаті відклади яремчанського горизонту палеогену в Скибовій зоні (околиці м.Яремче). За даними хімічних аналізів вміст міді в них складає 0.5-0.65 %. Виявлена мінералізація представлена халькопіритом, халькозином, борнітом та малахітом.

Золотоносна мінералізація четвертинних відкладів встановлена шліховим методом. Найчастіше воно відзначено в алювіальних відкладах. Самородне золото переважно високопробне. На території парку зустрічається в сучасних алювіальних відкладах в межах розвитку порід крейдово-палеогенового флішу. В 1965 році геологічний загін Інституту мінеральних ресурсів, що досліджував Карпати, встановив, що дуже перспективними для розшуків промислових розсипів і корінних золото-поліметалічних родовищ є верхів'я і притоки р.Прут (Порфирьев, 1969).

Неметалічні копалини

Серед неметалічних корисних копалин по ресурсах і різноманітності на перший план виходять родовища будівельних матеріалів. До них належать родовища будівельного каменю (Ямна, Татарів) та кварцового піску (ур.Білий Камінь у Дорі та г.Горган Бурачиківський у Микуличині). На базі покладів останнього в кінці XIX – початку XX століть діяла скляна гута в Микуличині. Така ж гута діяла у Майданах. Важливими для будівельної промисловості є і алювіальні відклади, на базі яких діє декілька гравійних кар'єрів.

Мінеральні води

На території парку є невелика кількість мінеральних джерел, проте і вони недостатньо вивчені. Перш за все, це сірководневі води в урочищах «Поляна любові» (Яремче) та «Войтул» (Ворохта), мінеральна вода з домішками срібла у Татарові, столові мінеральні води у Яремчі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Габинет М.П., Кульчицкий Я.О., Матковский О.И. Геология и полезные ископаемые Украинских Карпат. – Ч.1. – Льв.: Изд-во Льв. ун-та, 1976. – 200 с.
2. Геология и полезные ископаемые Украинских Карпат (под общей редакцией Кульчицкого Я.О. и Матковского О.И.). – Ч.2. – Льв.: Изд-во Льв. ун-та, 1977. – 220 с.
3. Лев М. Карпатська цілина. – Газета «Прикарпатська правда». – 15.10.1966 р.
4. Nedzwiedzki J. O geologicznych stosunkach przy kolei Stanislawow – Woronienka. – Kosmos, 1897. – S. 9.
5. Природа Украинской ССР. Геология и полезные ископаемые. – К.:Наукова думка, 1986. – 184 с.
6. Ладиженський М. Менілітові сланці. – 30.06.1964 р.
7. Порфирьев В. Карпатский менилит. – Газ. «Строительная газета». – 4.06.1969 р.